

процесу шляхом зміщення акцентів з традиційної освітньої технології на інноваційну, наблизити процес навчання до потреб роботодавців; формувати підприємницьку компетентність на основі практико-орієнтованого навчання. Для здобувача вищої освіти проєкт – це можливість максимального розкриття свого творчого потенціалу, засіб самореалізації, діяльність, яка дозволяє проявити себе індивідуально або в групі, спробувати свої сили, показати публічно досягнутий результат. Метод проєктів не заперечує, а доповнює інші методи професійного навчання через свою особливу специфіку – тривале особистісне занурення здобувача в значущу для нього проблему.

Для формування підприємницької компетентності на кафедрі міжнародної економіки та економічної теорії ефективним є застосування монопроєктів на перших курсах навчання, заснованих, як правило, на використанні знань з однієї дисципліни (наприклад, «Мікроекономіки»), і міжпредметних (міждисциплінарних) проєктів на старших курсах (наприклад, «Мікроекономіки», «Зовнішньоекономічної діяльності підприємства», «Міжнародного ціноутворення»).

УДК 37.03

О.В. Самохвалова, канд. техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

О.А. Круглова, канд. екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

С.Г. Олійник, канд. техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ

Підготовка висококваліфікованих спеціалістів, затребуваних на ринку, передбачає набуття студентами під час навчання не тільки спеціалізованих знань (*hard skills*) і комунікативних навичок (*soft skills*), а також здатностей до самореалізації та організації власної діяльності, що відповідає сучасному підходу щодо розширення дихотомії *hard-soft* поняттями *self skills* та *life-competencies*.

У Стандарті вищої освіти України за спеціальністю 181 «Харчові технології» для другого (магістерського) рівня вищої освіти наведено компетентності випускника, до складу яких включено здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК 3), розробляти програми ефективного функціонування підприємств харчової промисловості та/або закладів ресторанного господарства відповідно

до прогнозів розвитку галузі в умовах глобалізації (СК 4), комерціалізувати інноваційні розробки (СК 8), що свідчить про актуальність формування підприємницької компетентності у студентів спеціальності 181 «Харчові технології». Суть поняття «підприємницька компетентність» розкрито в Рекомендації 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) «Про основні компетенції для навчання протягом усього життя» від 18 грудня 2006 року, відповідно до якої підприємницька компетентність «передбачає вміння особи втілювати в життя ідеї, що включає творчість, інноваційний підхід та ризикованість, так само як і вміння планувати та організовувати проекти для досягнення цілей. Це допомагає особам не тільки у домашньому повсякденні та у суспільстві, але й на робочому місці визначити середовище праці та використати наявні можливості, що є основою для конкретніших навичок та знань, необхідних для тих, хто ініціює чи підтримує соціальну та комерційну діяльність».

Формування підприємницької компетентності студентів спеціальності 181 «Харчові технології» ОПП «Технології хліба, кондитерських, макаронних виробів та харчоконцентратів» здійснюється як під час реалізації освітнього процесу (у процесі викладання дисциплін, підготовки та захисту магістерської роботи), так і в позанавчальний час. Одним із способів підвищення підприємницької активності студентів є залучення їх до участі у роботі StartUp-центру ХДУХТ та представлення інноваційних розробок на конкурсах стартап-проектів.

Кафедра технології хліба, кондитерських, макаронних виробів і харчоконцентратів Харківського державного університету харчування та торгівлі має позитивний досвід формування команд із числа студентів спеціальності 181 «Харчові технології» бакалаврського та магістерського рівнів вищої освіти для участі у конкурсах стартап-проектів. Студентські стартап-команди, підготовлені викладачами кафедри, брали участь у заходах як регіонального, всеукраїнського, так і міжнародного рівнів. У цьому сенсі слід відзначити проекти «Пані Булочка» (перемога на міському конкурсі студентських проектів «Харків – місто молодіжних ініціатив»); перемога на Міжнародному конкурсі студентських стартап-проектів «Молодь і підприємництво», Білорусь; Міжнародний молодіжний конкурс «Startup-проект», Єреван; студенти А. Верешко, Д. Ізюм, Б. Білаш, Н. Гречаник, М. Лабазов; керівники: проф. О.В. Самохвалова, проф. Н.В. Гревцева); Агенції кулінарного туризму «Kharkiv_Tasty_Story» (перемога на міському конкурсі студентських проектів «Харків – місто молодіжних

ініціатив»; студенти С. Бабаєв, Я. Бесараб; керівники: проф. О.В. Самохвалова, проф. Н.В. Гревцева); «Healthy Muffin» (участь у Ярмарку стартапів, Харків; студент С. Бабаєв, керівники: проф. О.В. Самохвалова, проф. С.Г. Олійник, доц. К.Р. Касабова). Слід відзначити, що стартап-проекти студентських команд формуються з урахуванням специфіки наукових розробок кафедри, що забезпечує конкурентну перевагу розробленим проектам та є тим чинником, що зумовлює їх перемогу у конкурсах. Під час підготовки стартап-проекту викладачі кафедри, які виступають менторами, враховують не тільки оригінальність ідеї, а й здатність студентів до її формалізації у виді бізнес-проекту, вміло поєднуючи спеціалізовані знання здобувачів освіти (hard skills) та розвиваючи їх комунікативні навички (soft skills).

Враховуючи багатоаспектність результатів щодо формування студентських стартап-проектів (для студентів – набуття нових здатностей; для університету – розвиток підприємницької компетентності студентів; для представників бізнес-середовища – нові ідеї для розвитку підприємства) об'єктивним є підтримка цього напрямку діяльності з боку представників харчової промисловості шляхом створення галузевих підприємницьких екосистем, започаткування конкурсів студентських стартапів у рамках галузевих асоціацій працівників харчової галузі.

УДК 334.722

Г.А. Синицина, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ МОДЕЛІ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

У сучасному світі підприємницькі компетенції необхідні для реалізації управлінських функцій на всіх рівнях організаційної діяльності, особливо в частині створення і виведення на ринок нових продуктів і послуг, досліджень і розробок, освоєння нових ринків. В освітньому процесі необхідно виділяти і розвивати як основні якості фахівця, так і майбутнього підприємця. Цей процес повинен бути спрямований на розвиток саме тих якостей, які можуть бути затребуваними на сучасному ринку праці або в умовах самозайнятості.

За результатами численних досліджень встановлено, що у більшості здобувачів вищої освіти підприємницькі компетенції знаходяться на низькому або середньому рівні. Зрозуміло, що не